

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

MILJØPROGRAM DETALJREGULERING FOR ALSETBRUA

MILJØSTYRING

ADRESSE COWI AS

Otto Niensens veg 12
Postboks 4220 Torgarden
7436 Trondheim

TLF +47 02694

WWW cowi.no

OPPDRAGSNR.

A249488

DOKUMENTNR.

RAP-YM-ALS-001

VERSJON

1.0

UTGIVELSESDATO

09.06.2023

BESKRIVELSE

Miljøprogram Detaljregulering
for Alsetbrua

UTARBEIDET

Ingvild Lende,
Tonje Fagertun
Benden

KONTROLLERT

Ann J. Manstad-
Hulaas

GODKJENT

Tonje Strøm
Romstad

INNHOOLD

1	Innledning	3
1.1	Hensikt	3
1.2	Dagens situasjon	3
2	Overordnede føringer for klima og miljø i Trøndelag fylkeskommune	5
3	Organisering og miljøstyring	7
4	Miljømål og tiltak	7
4.1	Naturmangfold	8
4.2	Klimagassutslipp, materialbruk og massehåndtering	8
4.3	Landbruk	10
4.4	Avfallshåndtering	11
4.5	Forurensning av jord og vann	11
4.6	Luftforurensning og transport	12
4.7	Lysforurensning	13
4.8	Støy og vibrasjoner	14
4.9	Kulturarv	15

1 Innledning

COWI A/S har utarbeidet et Miljøprogram (MP) i forbindelse med utarbeidelse av detaljreguleringsplan for fv. 720 Alsetbrua. Miljøprogrammet (MP) gjelder for etablering av ny Alsetbrua og er et vedlegg til detaljreguleringsplanen.

Miljøprogrammet fastsetter overordnede miljømål for tiltaket og skal bidra til å unngå og minimere negative påvirkninger på det ytre miljøet til ferdig anlegg. Planen inneholder spesifikke miljømål for prosjektet innenfor ulike miljøteama, med tilhørende konkrete miljøtiltak. MP skal etterfølges av en mer detaljerte miljøoppfølgingsplan (MOP) som skal angi nærmere miljømål basert på føringene gitt i MP og beskrive endelige løsninger og tiltak som skal føre til at miljømålene nås på en hensiktsmessig måte.

MP og underliggende miljøoppfølgingsplaner (MOP) forutsettes revidert når ny kunnskap om miljøpåvirkning fremkommer, det foretas endringer i prosjektet(ene) eller dets rammebetingelser endres.

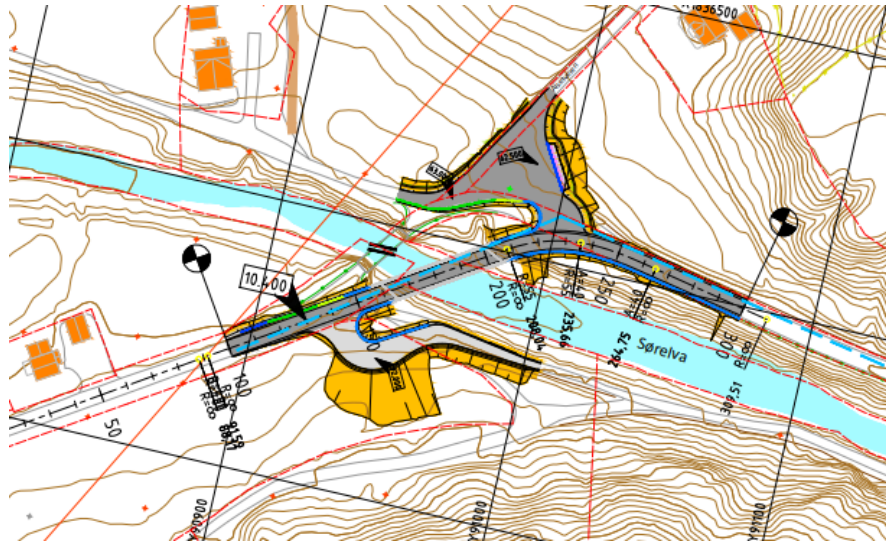
1.1 Hensikt

Hensikten med Miljøprogrammet er å sikre at utfordringer og tiltak identifisert for ytre miljø blir ivaretatt i detaljreguleringen, samt å være et styrende dokument for utarbeidelse av MOP og videre prosjektering og anleggsgjennomføring.

1.2 Dagens situasjon

Alsetbrua befinner seg i Indre Fosen kommune, i Skaugdalen der fv. 720 krysser Sørrelva ved Alset, se Figur 1-1 og Figur 1-2. Landkaret på brua holder på å skli ut og det er behov for å etablere ny bru ved siden av eksisterende bru, på østsiden. Dagens bru skal være operativ inntil ny bru er bygd.

Planområdet består i hovedsak av skog og liminske naturtyper tilknyttet elva med varierende økologisk verdi, samt landbruksarealer.

Figur 1-3. Skisse av ny plassering av Alsetbrua (COWI AS)

[Kommuneplanens arealdel 2010-2021, Rissa kommune](#) (planID 16242010006) er gjeldende for planområdet. Detaljregulering for fv. 720 Alsetbrua samsvarer i hovedtrekk med overordnet plan. Fylkesveien er registrert som fjernveg, og omkranset område har formål LNFR.

2 Overordnede føringer for klima og miljø i Trøndelag fylkeskommune

Trøndelag fylkeskommune har som vegeier en viktig rolle i klimaarbeidet ved å se på helheten i areal- og transportplanleggingen i Trøndelagsregionen. Fylkeskommune har i sin vegstrategi 2023-2032 utarbeidet delmål og strategier for klima og miljø (Trøndelag fylkeskommune, 2022). Strategier er vist i Tabell 2-1, de markert i rødt er spesielt gjeldende for denne planen og vil være førende for tiltaket.

Fylkeskommunen har i tillegg gitt følgende spesifikke føringer:

- > Det skal gjøres vurderinger av massehåndtering og klima og beskrive virkningen planforslaget har på klimaet, muligheter for gjenbruk av materialer, bruk av alternative materialvalg og disponering av masser/massetransport.

Tabell 2-1. Fylkeskommune har i sin vegstrategi 2023-2032 utarbeidet delmål og strategier for klima og miljø (Trøndelag fylkeskommune, 2022). De markert i rødt er spesielt gjeldende for denne planen.

Delmål 1 Samlet klimagassutslipp innenfor tjenesteområde "fylkesveg" skal kuttes med 55 % innen 2030	Strategi 1 Det skal innen 2023 være etablert et system til bruk i styring og rapportering mot fylkeskommunens overordnede mål om kutt i klimagassutslipp. Systemet må inneholde klimabudsjett og registrering av klimagassutslipp som følge av virksomheten innenfor vegområdet
	Strategi 2 Reduksjon av klimagassutslipp skal vektlegges mer i planlegging av konkrete prosjekter og tiltak
	Strategi 3 Reduksjon av klimagassutslipp skal tillegges stor vekt i beslutninger som har et mer langsiktig tidsperspektiv
	Strategi 4 Det skal aktivt søkes å benytte nye og mer klimavennlige teknologier, materialer og prosesser.
Delmål 2 Trøndelag fylkeskommune skal sammen med de andre partene i Miljøpakken arbeide mot en felles ambisjon om utslippsfri anleggsvirksomhet innen 2025	Strategi 1 Avdelingen skal, i samarbeid med andre byggherrer og entreprenørmarkedet, videreutvikle krav og andre insentiver til klima og miljø i sine kontrakter
Delmål 3 Arbeidet med klimatilpasning av vegnettet skal styrkes	Strategi 1 Det skal utvikles planer for hvordan gjøre vegnettet mer robust mot klimaendringer.
	Strategi 2 Det skal utarbeides en prioritert oversikt over veger der fremkommeligheten og sikkerheten er kritisk utsatt på grunn av klimaendringer. Av veger med størst negativ konsekvens for fremkommelighet og sikkerhet, skal veger med høyest funksjonsklasse prioriteres først, deretter veger med lavere funksjonsklasse.
	Strategi 3 I alle fornyings- drifts- og vedlikeholdstiltak, skal det ved behov, prioriteres å samtidig gjennomføre tiltak som gjør vegnettet mer robust mot klimaendringer.

<p>Delmål 4</p> <p>Drift og vedlikehold og bygging av veg skal gjøres på en måte som ivaretar hele økosystem og minimaliserer inngrep på dyrkamark og sårbare områder.</p>	<p>Strategi 1</p> <p>Det skal etableres et miljøstyringssystem for å systematisk kunne følge opp og forbedre arbeidet med miljø.</p>
	<p>Strategi 2</p> <p>I planlegging av ny veginfrastruktur skal det legges stor vekt på helheten i økosystem og å unngå inngrep i viktige arealtyper og økosystem.</p>
	<p>Strategi 3</p> <p>Styrke hensynet til blå og grønne strukturer i prosjekt ved å se på mulighetene for å i bruk verktøy som kvantifiserer miljøverdier, for eksempel blå-grønn faktor.</p>
	<p>Strategi 4</p> <p>I alle fornyings- drifts- og vedlikeholdstiltak, skal det ved behov, prioriteres å samtidig gjennomføre tiltak som gjør vegnettet mer robust mot klimaendringer.</p>
	<p>Strategi 5</p> <p>Hensynet til artsrike vegkanter skal styrkes. Positive erfaringer med ny praksis og ny kunnskap skal anvendes i planlegging, bygging, drift og vedlikehold av veg.</p>
	<p>Strategi 6</p> <p>Det skal innen 2024 etableres en plan for håndtering av tunnelvaskevann som legges til grunn for prioritering av tiltak.</p>

3 Organisering og miljøstyring

Tiltakshaver for prosjektet er Trøndelag fylkeskommune. COWI as er engasjert for utarbeidelse av detaljreguleringsplan. Miljøstyring inngår i kvalitetsstyringen av prosjektet, der ansvaret for å ivareta miljøhensyn er definert.

Byggherres har hovedansvar for miljøoppfølging og at det utarbeides en Miljøoppfølgingsplan (MOP) i tråd med dette miljøprogrammet. Byggherre skal sørge for at MOP implementeres og følges opp i alle faser av prosjektet. De øvrige parter i prosjektorganisasjonen, så som prosjekterende og entreprenør, vil kunne ha egne miljøansvarlige. Det opprettes hensiktsmessige ansvarsområder for miljø i prosjektorganisasjonen, både i prosjekteringsfasen og i gjennomføringsfasen.

4 Miljømål og tiltak

Miljømål for Alsetbrua er angitt for aktuelle miljøtema, og utdypet med tilhørende beskrivelse av virkningen av tiltaket for følgende 9 miljøtema:

- 1 Naturmangfold
- 2 Klimagassutslipp, materialbruk og massehåndtering
- 3 Landbruk
- 4 Avfallshåndtering

- 5 Forurensning jord og vann
- 6 Luftforurensning
- 7 Lysforurensning
- 8 Støy og vibrasjoner
- 9 Kulturarv

4.1 Naturmangfold

Mål: Å unngå tap av biologisk mangfold der det er mulig samt begrense negative påvirkninger på biologisk mangfold som oppstår som følge av prosjektet der disse er uunngåelige.

Unngå spredning av fremmede arter i forbindelse med massehåndteringen i prosjektet.

Føringer: Naturmangfoldloven

Problemstilling/virkninger av tiltaket:

Verdifull natur i utredningsområdet er i hovedsak knyttet til Sørrelva. Tiltaket vurderes ikke stride mot forvaltningsmålene for naturtyper eller arter. Det skal brukes tekniske løsninger, som både i anleggs- og permanent fase minimerer negativ påvirkning på naturmangfoldet. For nærmere beskrivelse av vurdering naturmangfold vises det til rapport RAP-NAT-ALS-01 ALSETBRUA NATURMANGFOLDRAPPORT.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Anbefalte avbøtende tiltak er omtalt i rapport RAP-NAT-ALS-01 ALSETBRUA NATURMANGFOLDRAPPORT.

4.2 Klimagassutslipp, materialbruk og massehåndtering

Mål: Å redusere belastningen på miljøet fra materialer til bygging gjennom å planlegge for bruk av livssyklusvurdering (LCA) og ved valg av produkter med lav miljøpåvirkning.

Det skal aktivt søkes å benytte nye og mer klimavennlige teknologier, materialer og prosesser.

Å oppmuntre til anskaffelse og bruk av bærekraftige og ansvarlige byggeprodukter og materialer.

I prosjektet skal det prioriteres å samtidig gjennomføre tiltak som gjør at vegnettet mer robust mot klimaendringer.

I prosjektet skal muligheter for gjenbruk av materialer/alternative materialvalg vurderes.

I prosjektet skal muligheter for disponering av masser/massetransport vurderes.

Føringer:

Delmål 1, 2 og 3, se Tabell 4-1.

Problemstilling/virkninger av tiltaket:

Alsetbrua er planlagt med prefabrikerte bjelker som monteres på plasstøpte brufundament på hver side. Det er også planlagt full utskiftning av vegoverbygning på eksisterende veg.

Materialbruk vil påvirke miljøet på flere måter, blant annet ved:

- Klimagassutslipp fra produksjon av materialer, levetid og transport til byggeplass.
- Konsekvenser for ressurstilgang, for eksempel bruk av truede arter eller bruk av knappe naturressurser.
- I tillegg til de nevnte miljøhensyn skal man også ivareta forsvarlig økonomi.

Erfaringsvis vil de største klimadrivere være tilknyttet materialforbruk til ny bru og etablering av ny vei (betong, prefabrikerte bjelker og asfalt), samt behov for tilpasninger av eksisterende vei og infrastruktur. Det er derfor naturlig at det i neste fase fokuseres på valg av materialer med lavere utslipp.

Det er et beregnet massoverskudd på ca. 5600m³ i prosjektet. Det er et mål å gjenbruke så mye masse som mulig, siden det er større forekomster av naturgrus i området, er det sannsynlig at disse massene er benyttet til bygging av eksisterende vei og derfor gir mulighet for ombruk av masser fra eksisterende vei. Det er også identifisert flere lokale grustak i området mtp. mulighet for disponering av overskuddsmasse lokalt.

Eksisterende Alsetbru, rives først etter ny bru er satt i drift, det er derfor lite ombrukspotensial for knust betong til ny veibygging.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-2 Anbefalte avbøtende tiltak for miljøtema.

Fase	Tiltak
Prosjektering	<p>Brua skal etableres uten unødige miljøbelastninger på brukere eller omgivelser.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prosjektet skal prioritere å bruke materialer og byggeråstoff som: <ul style="list-style-type: none"> - Ikke inneholder helse- og miljøskadelige stoffer. - Er gjenbrukte, gjenbrukbare eller resirkulerbare. - Har lang varighet (lang levetid og er robuste). - Har lave klimagassutslipp. - Utføre enkel klimagassberegning i vegLCA for utvalgte materialer for å se effekt av bruk av materialer med lavere utslipp en standard i vegLCA. - Mulig ombrukskartlegging av eksisterende bru som skal rives dersom Fylkeskommunene finner er nyttig formål i nærheten.
Anleggsfasen	<ul style="list-style-type: none"> - Krav til miljøvaredeklarasjon (EPD) eller tilsvarende dokumentasjon av miljøegenskaper for identifiserte klimadrivere i prosjektet.

Fase	Tiltak
	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeide en massehåndteringsplan mtp. ombruk av kvalitetsmasser fra eksisterende vei eller internt i prosjektet. - Naturområder som blir utsatt for midlertidige terrenginngrep skal istandsettes etter prinsippet om naturlig revegetering. De stedlige toppmassene i elvekantsonen skal benyttes til revegetering (uten uønskede arter). Det øverste jordlaget skal lagres separat i anleggsperioden, og deretter legges løst på toppen av revegeteringsområdet.

4.3 Landbruk

Mål: Ivareta matjordlaget som ressurs. Eksisterende jordbruksarealer skal forsøkes bevart i størst mulig grad, dette gjelder også for vekstjorda som tas ut.

Føringer: Jordloven, plan- og bygningsloven. Delmål 4, Bevaring av dyrket mark er omtalt i strategidokumentet, se Tabell 4-3.

Problemstilling/virkninger av tiltaket:

Området består av fulldyrket jord, skog og noe bebyggelse (NIBIO, 2023), se Figur 4-1. Dyrket mark er en viktig naturressurs, og jordloven §§ 1 og 9 slår fast at dyrket mark kun skal benyttes til jordbruksformål, og ikke skal gjøres uegnet til fremtidig jordbruksproduksjon.

Figur 4-1. Området består av fulldyrket jord, skog og noe bebyggelse (NIBIO, 2023)

Tiltaket bidrar til å forringe/ødelegge jordbruksressurser/landbruk permanent.

Ny bru medfører nedbygging av dyrket mark. I driftsfasen vil ca. 600 m² matjord bli permanent nedbygd sammenlignet med dagens tilstand.

I anleggsfasen vil midlertidig beslag av matjord bli tilbakeført etter endt tiltak.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-4 Anbefalte avbøtende tiltak for miljøtema.

Fase	Tiltak
Prosjektering	Det skal utarbeides en matjordplan som gir grunnlaget for søknad om omdisponering og gjenbruk av jordmasser fra berørt dyrka mark.
Anleggsfasen	Oppfølging av matjordplan.

4.4 Avfallshåndtering

MÅL: Å minimere mengden avfall som produseres gjennom hele prosjektet og håndtere avfallet som produseres i tråd med krav til beste praksis.

Føringer: TEK17 og avfallsforskriften.

Problemstilling/virkninger av tiltaket:

Materialbruk kan påvirke miljøet på flere måter.

- Innhold av helse- og miljøskadelige stoffer.
- Avfall og ressursutnyttelse ved avhending.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-5 Anbefalte avbøtende tiltak for miljøtema

Fase	Tiltak
Prosjektering	Miljøkartlegging av eksisterende bru før riving.
Anleggsfasen	Total avfallsmengde for bygge- og anleggsprosjekter skal være så lav som mulig – minimum sorteringsgrad 70%. Det skal avsettes tilstrekkelig og hensiktsmessig plassert areal for kildesortering av avfall i anleggsfasen. Avfallsplan og sluttrapport for avfallsplan.

4.5 Forurensning av jord og vann

Mål:

Å beskytte det lokale vannmiljøet mot forurensning og skader som oppstår som følge av anleggsfasen eller drift av veien. Prosjektet skal ikke medføre varig forringelse av vannkvaliteten i Sørelva.

Føringer:

Forurensningsforskriftens kapittel 2 krever at det gjøres en vurdering av forurensningssituasjonen i tiltaksområdet før igangsettelse av et terrenginngrep.

Forurensningsloven setter et generelt forbud mot forurensning.

Tiltaket kan ikke gjennomføres før det foreligger godkjenning av forvaltningsmyndighetene, jf. Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Her settes også endelige vilkår for gjennomføringen.

Problemstilling/virkninger av tiltak:

Etter en gjennomgang av dokumentasjon knyttet til Alsetbrua i Indre Fosen kommune, flyfoto og Miljødirektoratets database Grunnforurensning er det ikke funnet grunn til å mistanke om forurensning på tiltaksområdet.

Tiltaket innebærer graving ifm. etablering av nye brufundament, etablere vegoverbygning, masseutskiftning av veg og tilpasning til eksisterende vei og kan medføre:

- Potensielt uhellsutslipp og spredning av forurensning til vann/grunn i forbindelse med anleggsarbeidene.
- Avrenning av næringsstoffer til vassdrag ifm. mellomlagring.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-6 Anbefalte avbøtende tiltak ifm. miljøtemaet

Fase	Tiltak
Prosjektering	<p>Anleggsaktiviteten inkl. mellomlagring av matjord skal ikke bidra til skadelig avrenning eller partikkelspredning til resipient Sørrelva i hverken anleggs- eller driftsfase.</p> <p>Det skal ikke forekomme forurensning til grunn eller overvann som følge av anleggsvirksomheten.</p> <p>Utslipp fra rigg- og anleggsområdet skal unngås, eksempelvis fra oppstillingsområder for maskiner, lager for drivstoff, kjemikalier, oljer etc.</p>
Anleggsfasen	<p>Entreprenør skal gjennomføre en revidering av MOP for byggeplan, samt utarbeide en beredskaps- og varslingsplan med varslingsliste i tilfelle akutte utslipp. Dette utføres før byggestart.</p>

4.6 Luftforurensning og transport

Mål: Å minimere, dempe og håndtere de negative effektene av luftforurensning som oppstår som følge av anleggsarbeider.

Føringer:

Nasjonale retningslinjer for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging, T-1520 skal ligge til grunn for planlegging.

Fylkeskommunen har en ambisjon om utslippsfri anleggsvirksomhet innen 2025 (Trøndelag fylkeskommune, 2022).

Problemstilling/virkninger av tiltak:

Det er utført beregninger og vurderinger av støy fra veitrafikk i forbindelse med detaljreguleringsplan for ny Alsetbrua i Indre Fosen kommune. Beregningsresultatene viser at tiltaket har neglisjerbar effekt på støyforholdene. Det forventes at det ikke vil være behov for tiltak knyttet til luftforurensning.

Anleggsarbeider og anleggstrafikk lokalt vil kunne være en belastning for nærmiljøet og nærliggende boliger med hensyn til støv ved massetransport og graving. Det vil være nødvendig med avbøtende tiltak for å minimalisere støvflukt til omgivelsene.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-7 Anbefalte avbøtende tiltak ifm. miljøtemaet.

Fase	Tiltak
Prosjektering	I anleggsfasen skal grenseverdier for luftkvalitet gitt i T-1520 og forurensingsforskriften overholdes.
Anleggsfasen	Luftforurensning inkludert støv fra anleggsarbeidet skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for omkringliggende bebyggelse (boliger på begge sider av elven). Tilrettelegge for høy grad av intern massedisponering, og dermed reduksjon av massetransport og drivstofforbruk.

4.7 Lysforurensning

Mål:

Å minimere, dempe og håndtere de negative effektene av lysforurensning som oppstår som følge av anleggsarbeider/driftsfasen.

Føringer:

Lysforurensning, uønsket og unødvendig lys, er et økende problem som bør vurderes i alle anleggsprosjekter iht. Forurensningsloven.

Problemstilling/virkninger av tiltak:

Sjenerende lys i anleggsfase, det er ikke planlagt belysning i driftsfasen. Negativ påvirkning på naturmiljø. For nærmere beskrivelse av vurdering naturmangfold vises det til rapport RAP-NAT-ALS-01 ALSETBRUA NATURMANGFOLDRAPPORT.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-8 Anbefalte avbøtende tiltak ifm. miljøtemaet.

Fase	Tiltak
Anleggsfasen	Belysning utformes slik at naturområder i minst mulig grad blir opplyst.

4.8 Støy og vibrasjoner

Mål: Å minimere, dempe og håndtere de negative effektene av støyforurensning som oppstår som følge av anleggsarbeider/driftsfasen.

Føringer:

Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen (T 1442) og gitte grenseverdier gjelder (Klima- og miljødepartementet, 2021). NS 8141-1:2022 Vibrasjoner og støt, Veiledende grenseverdier for bygge- og anleggsvirksomhet, bergverk og trafikk.

Problemstilling/virkninger av tiltak:

Det er utført beregninger og vurderinger av støy fra veitrafikk i forbindelse med detaljreguleringsplan for ny fv. 720 Alsetbrua i Indre Fosen kommune. Beregningsresultatene viser at tiltaket har neglisjerbar effekt på støyforholdene. Det vil ikke være behov for støytiltak. For nærmere beskrivelse av vurdering støy vises det til NOT001-ALSETBRUA Støyvurderings rapport.

Det forventes at støykonsekvensen i anleggsperioden blir negativ for nærliggende boliger. For nærmere beskrivelse av vurdering støy vises det til NOT001-ALSETBRUA Støyvurderings rapport.

Støy i anleggsfasen kan også ha negativ påvirkning på dyr, fisk og fugler i anleggsfasen. For nærmere beskrivelse av vurdering naturmangfold vises det til rapport RAP-NAT-ALS-01 ALSETBRUA NATURMANGFOLDRAPPORT.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-9 Anbefalte avbøtende tiltak ifm. miljøtemaet.

Fase	Tiltak
Prosjektering	Følge retningslinjene i T-1442, og beregnet støy fra veitrafikk for driftsfasen.
Anleggsfasen	Retningslinjene i T-1442 angir grenseverdier for utendørs og innendørs ekvivalent lydnivå fra bygg- og anleggsvirksomhet. Retningslinjen skal gi føringer for kommunens arbeid med reguleringsbestemmelser og vilkår i rammetillatelser etter plan og bygningsloven. Retningslinjen T-1442. Støy skal begrenses mest mulig i anleggsperioden. Det bør etableres støyreducerende tiltak i anleggsperioden for å minimere støypåvirkning på dyr, fremst fisk og fugl. Dette kan være å unngå støyende arbeider i sårbare perioder som hekke- gyte- og vandringsperioder, fysisk skjerming for å minimere spredning av støy, og valg av mindre støyende teknikker og utsty. Støy kan ha en negativ påvirkning på dyrelivet, og særlig fugl i hekkeperioden 1. april- 1 juli, og fisk i gytasesongen 1 juli til 1 oktober.

4.9 Kulturarv

Mål: Å sikre bevaring av kulturminne, kulturmiljøet og andre historiske og arkeologiske interesser.

Føringer:

Kulturminneloven. Norsk standard for kulturminner.

Problemstilling/virkninger av tiltak:

Det er ikke registrert kulturminner på tiltaksområdet, og det er lite trolig at tiltaket vil skade eller ødelegge kulturminner.

Anbefalte avbøtende tiltak:

Tabell 4-10 Anbefalte avbøtende tiltak ifm. miljøtemaet.

Fase	Tiltak
Anleggsfasen	<p>Entreprenør skal utarbeide varslingsplan med rutiner for varsling og stans i arbeider iht. Kulturminneloven ved funn av kulturminner. Planen skal gjøres kjent for alle aktuelle personer på anlegget.</p> <p>Dersom uregistrerte kulturminner blir avdekket, skal anleggsvirksomhet som kan påvirke kulturminner stanses umiddelbart, og entreprenør skal melde fra til Byggherren. Byggherre varsler videre til riktig instans.</p>